

นโยบาย-แนวทางพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

● นำเสนอเมื่อ 20 ต.ค. 2558

ร.มว.ศธ.พบผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่เชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่ - พลเอกดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มอบนโยบายพร้อมทั้งรับฟังข้อเสนอในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ 80 โรงเรียน เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2558 ที่โรงเรียนบ้านห้วยทราย อำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) เชียงใหม่ เขต 1-6, ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัด สพป.เชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 45 แห่ง, โรงเรียนในสังกัด สพป.เชียงใหม่ เขต 2-6 และศึกษานิเทศก์ เขารวมประชุมประมาณ 100 คน

การจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านห้วยทราย : ใช้ DLTV ในปี 2555 ส่งผลให้คะแนนสอบ O-NET ปี 2557 สูงกว่าเฉลี่ยระดับประเทศทั้ง 6 กลุ่มสาระ

นางมณฑิรา ตริวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยทราย ได้กล่าวรายงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านห้วยทราย ว่า เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งอยู่ตำบลสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่ มีนักเรียนรวม 90 คน มีครูและบุคลากรทางการศึกษา 6 คน ปัจจุบันเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยโรงเรียนได้เข้าร่วมโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ในระดับประถมศึกษาทุกชั้นเรียนตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 เป็นต้นมา เพื่อแก้ไขปัญหาที่มีครูไม่ครบชั้นเรียนและครูจบไม่ตรงสาขาวิชาที่สอน นอกจากนี้จะมีการสอนเสริมในแต่ละวิชาภายหลังการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เนื่องจากบางวิชามีความยากอาจทำให้นักเรียนบางส่วนเรียนตามไม่ทัน เช่น วิชาคณิตศาสตร์

โดยในปีการศึกษา 2557
ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจากผลการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับชาติ (O-Net) ของโรงเรียนบ้านห้วยทราย
มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศทั้ง 6 กลุ่มสาระ นอกจากนี้
ในกลุ่มสาระวิชาภาษาไทยและศิลปะยังอยู่ใน 10
อันดับคะแนนสูงสุดของโรงเรียนในสังกัด สพป.เชียงใหม่ เขต 1 ด้วย

มอบนโยบายการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการ ศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

รณว.ศึกษาธิการ
กล่าวแสดงความชื่นชมผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าว
รวมทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก
ที่จัดการเรียนการสอนให้กับลูกหลานของเราอย่างเต็มความสามารถ
โดยมุ่งหวังให้มีคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้น
แต่ก็ต้องยอมรับความเป็นจริงว่าขณะนี้เรามีโรงเรียนขนาดเล็กอยู่หลาย
หมื่นแห่งที่ประสบปัญหาการขาดแคลนครู
มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ
ตลอดจนมีงบประมาณที่จำกัดในการบริหารจัดการ
เพราะเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวที่เชื่อมโยงกับจำนวนผู้เรียน

การเดินทางมาครั้งนี้
จึงต้องการมารับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะจากผู้อำนวยการโรงเรียน
ครู และศึกษานิเทศก์
เพื่อจัดระบบช่วยเหลือดูแลให้การดำเนินงานให้เกิดความคล่องตัวมาก
ขึ้น

โอกาสนี้ รณว.ศึกษาธิการ
ได้มอบแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้

1) การขาดแคลนครู

เป็นปัญหาหลักของโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่
โดยนอกจากจะต้องจัดสรรให้มีครูครบทุกชั้นแล้ว
การบรรจุตำแหน่งทดแทนอัตราเกษียณอายุราชการก็มีความสำคัญ
ซึ่งในความเป็นจริงจะมีการขอคืนอัตราเกษียณทั้ง 100%
อยู่แล้ว

แต่ขอให้มีการจัดสรรครูให้กับโรงเรียนที่มีความขาดแคลนก่อนเป็นอันดับแรก

และในขณะนี้มีคามแนวคิดที่จะจ้างครูที่เกษียณอายุราชการที่ต่อองการสอนหนึ่งสัปดาห์

โดยอยู่ระหว่างเตรียมหลักเกณฑ์ในการจ้างอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะนำประวัติและผลงานของครูมาเป็นหลักเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณา

รวมทั้งเร่งดำเนินการจัดหาบุคลากรตำแหน่งธุรการและนักการภารโรงให้โรงเรียนขนาดเล็กต่อไปด้วย

2) การสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ

นายกรัฐมนตรีได้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการเร่งส่งเสริมการเรียนการสอนและการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนนักศึกษา

ตลอดจนพ่อแม่ผู้ปกครอง และประชาชน

ซึ่งกำลังพิจารณาแนวทางดำเนินการใน 2 ส่วน คือ

- ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขณะนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ดำเนินการอยู่แล้วในโรงเรียนต่างๆ แต่ต้องการจะขยายการสื่อสารไปยังพ่อแม่ผู้ปกครองมากขึ้นด้วย

โดยอาจใช้วิธีจัดทำป้ายบอกทางเป็นภาษาไทยควบคู่กับภาษาอังกฤษ หรือการรู้คำศัพท์ต่างๆ

ผ่านการทำการบ้านกับบุตรหลาน

- ระดับอุดมศึกษา

กำลังหารือกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เกี่ยวกับการออกแบบการประเมินทักษะภาษาอังกฤษในระดับปริญญาตรี

เพื่อต้องการให้มีการทดสอบภาษาอังกฤษเพื่อจบการศึกษา แต่หากสอบไม่ผ่านจะจัดอบรมภาษาอังกฤษให้

ก่อนที่จะมีการสอบใหม่อีกครั้ง

ทั้งนี้เมื่อออกแบบการประเมินเสร็จแล้ว

จะประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาทราบตั้งแต่เข้าเรียนปีที่ 1

ปีการศึกษา 2559 เพื่อให้ได้เตรียมตัวแต่เนิ่นๆ

3) การทบทวนอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา

ซึ่งจะต้องมีความชัดเจนเกี่ยวกับรายละเอียดในการทำงาน

ไม่ว่าจะเป็นงานด้านบริหารหรืองานด้านวิชาการ

ขอให้มีการรวบรวมมานำเสนอเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา

รวมทั้งประเด็นปัญหาขัดข้องของของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งหมด 225 เขต

ที่ได้มอบหมายให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรวบรวมประเด็นในทุกแง่มุม

เพื่อหาทางจัดรูปแบบการบริหารงานอย่างเป็นระบบต่อไป

4) นโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

ซึ่งมีโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สมัครเข้าร่วมโครงการถึง 7 แห่ง

เนื่องจากเล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมสร้างเสริมทักษะของนักเรียนทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา (Head) ด้านทัศนคติ

(Heart) ด้านเรียนรู้และปฏิบัติจริง (Hand) ด้านสุขภาพ (Health)

ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านวิชาการและทักษะชีวิตที่สมดุลกัน อันจะนำมาซึ่งการทำให้เด็กเรียนมีความสุข

ครุมีความสุข และผู้ปกครองมีความสุข

จึงขอให้โรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างเสริมทักษะทั้ง 4

ด้านอย่างมีเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน

ตลอดจนผสมผสานกิจกรรมในแต่ละทักษะให้มีความสมดุลในแต่ละสัปดาห์

โดยโรงเรียนสามารถออกแบบการจัดกิจกรรมได้เองว่าจะเน้นทักษะด้านใดในแต่ละกิจกรรม

หรือจะเน้นทุกทักษะภายในกิจกรรมเดียว เช่น กิจกรรมลูกเสือ

ซึ่งจะตอบโจทย์เรื่องความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี

ความเสียสละ ความโอปออมอารี

หรือกิจกรรมกีฬาที่จะช่วยฝึกให้เด็กรู้จักการรู้แพ้รู้ชนะ

มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง

ในขณะที่เดียวกันจะเกิดความผูกพันขึ้นระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง เพราะกีฬาในช่วงบ่ายจะแตกต่างจากการเรียนวิชาพลศึกษาในช่วงเช้า คือจะจัดให้นักเรียนเล่นกีฬาแบบคละชั้น

นอกจากนี้

กิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนหลายแห่งก็สอดคล้องกับกิจกรรมของโครงการอยู่แล้ว อาทิ มัคคุเทศก์น้อย โครงการเศรษฐกิจพอเพียง การสอนอาชีพให้นักเรียนบนพื้นที่สูง การสอนเสริมในกลุ่มสาระวิชาต่างๆ ดนตรีไทย กีฬา และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น

5) การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ขณะนี้ทางมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมกำลังเตรียมจัดหาวิทยากรและครูที่มีความรู้ความสามารถ มีเทคนิคการสอนที่ดี มาเป็นครูต้นแบบการจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนต้นทาง เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการปลายทางได้เรียนกับครูดีครูเก่ง ทั้งนี้ขอให้อำนาจการเขตพื้นที่การศึกษารวบรวมประเด็นปัญหาอุปสรรคจากการเรียนทางไกล เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

รับฟังและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นจากผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

ในการนี้ รุมนว.ศึกษาธิการ ได้เปิดโอกาสให้ผู้บริหารใหญ่ขอเสนอแนะสภาพปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้

- งบประมาณ ขอให้มีการจัดสรรงบประมาณให้กับพื้นที่ เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินโครงการตามนโยบายและแก้ไขปัญหา

หาตามบริบทของแต่ละพื้นที่ได้

(ร ม ว . ศี ก ษ า ธิ ก าร :

ต้องยอมรับว่ากระทรวงศึกษาธิการเป็นองคาพยพใหญ่
และมีโรงเรียนกระจายอยู่ทั่วประเทศ ทั้งในพื้นที่ห่างไกล-พื้นที่สูง-
-ชายขอบ

ดังนั้นจำเป็นที่จะต้องสื่อสารนโยบายหรือแนวทางการทำงานให้ทุกคนไ
มว่าจะอยู่ที่ใด ได้มีความเข้าใจถูกต้องชัดเจนตรงกันเสียก่อน
มิฉะนั้นแต่ละพื้นที่ก็จะบริหารงานตามความรู้สึก

ไม่เป็นไปในทิศทางและเป้าหมายเดียวกัน

อย่างไรก็ตามขอเวลานี้เป็นช่วงเวลาในการทำความเข้าใจกับคนกระทรวง
ศึกษาธิการอย่างถ่องแท้ก่อนจะสื่อสารไปยังสาธารณชน

จากนั้นจึงจะขับเคลื่อนตาม Road Map

การปฏิรูปการศึกษาที่มีแผนงานพร้อมกรอบระยะเวลาในการดำเนินงาน
ที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ รวมทั้งงบประมาณด้วย)

- สร้างแรงจูงใจครูอาสาสมัคร

ขอให้มีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับครูอาสาสมัครที่เดินทางไปช
วยสอนให้กับโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนครู

(ร ม ว . ศี ก ษ า ธิ ก าร :

ในประเด็นนี้สอดคล้องกับการบริหารงบประมาณของ สพฐ.

ที่จะต้องมีการสร้างระบบจัดสรรงบประมาณที่มีความเที่ยงตรงมากขึ้น
จึงขอให้คิดกรอบ กติกา

และหลักเกณฑ์เพื่อให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายแก่ครูอาสาสมัคร
ทั้งคาพาหะ คาน้ำมัน

และความดีความชอบที่ควรจะได้จากความทุ่มเทและเสียสละ)

- การประเมินคุณภาพภายนอก

ต้องการให้มีการทบทวนวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนั
งงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (ส.ม.ศ.)

เพราะยังไม่แน่ใจว่าจะสามารถวัดผลการจัดการศึกษาได้อย่างเที่ยง
ตรง ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ก็ยังไม่ผ่านการประเมิน

(ร ม ว . ศี ก ษ า ธิ ก าร : ขณะนี้ได้หารือกับ

สมศ.เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ.2559-2563) และได้ให้นโยบายไปแล้วว่า

อาจจะต้องมีการแยกประเภทโรงเรียนออกเป็นกลุ่มตามจำนวนนักเรียนและพื้นที่ตั้งโรงเรียน เช่น โรงเรียนในเมืองขนาดใหญ่-กลาง-เล็ก โรงเรียนห่างไกล/ชายขอบขนาดกลาง-เล็ก

จากนั้นจึงทำการประเมินและจัดผลคะแนนการประเมินโรงเรียนแต่ละกลุ่ม อาทิ ระดับดีเด่น-ดี-พอใช้ เพื่อให้โรงเรียนในแต่ละกลุ่มซึ่งมีปัจจัยและบริบทที่มีความคล้ายคลึงกันได้มีการแข่งขันกันเองมากขึ้น)

- การขาดผู้อำนวยการโรงเรียน ขณะนี้มีโรงเรียนใน สพป.เชียงใหม่ เขต 6 ที่ไม่มีผู้อำนวยการโรงเรียนถึง 26 แห่ง เนื่องจากไม่สามารถสอบผ่านเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) กำหนด

(รวม.ศึกษาธิการ : ได้มีการหารือกับ ก.ค.ศ.แล้วว่า อาจจะต้องมีการทบทวนเกณฑ์การสอบคัดเลือกผู้อำนวยการสถานศึกษาและตัวชี้วัดต่างๆ ที่จะต้องมีการประเมินความรู้ความสามารถของผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งที่ชัดเจนและสามารถวัดได้เที่ยงตรง แต่จะไม่ให้มีการสอบเลย คงไม่ได้ เพราะผู้ที่จะเป็นผู้อำนวยการ ต้องมีความสามารถรอบด้านและมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่สูงกว่ารองผู้อำนวยการเป็นอย่างมาก)

- ครูทวิภาษา
ขอให้ช่วยจัดหาครูที่รู้ภาษาถิ่นให้แก่โรงเรียนชายขอบหรือในพื้นที่สูง ซึ่งมีนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ เพราะจะสื่อสารกับนักเรียนได้เร็วและเข้าใจกว่าครูที่ไม่รู้ภาษาถิ่น

(รวม.ศึกษาธิการ : มอบให้ สพป.เชียงใหม่ รวบรวมข้อมูลจำนวนความขาดแคลนครูทวิภาษาของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อจะได้หาทางช่วยเหลือต่อไป)

- หลักเกณฑ์การพักนอน
ขอให้มีการทบทวนหลักเกณฑ์การรับนักเรียนเข้าพักนอนในโรงเรียน

ย่นสังกัด สพป.เชียงใหม่ เขต 6

เนื่องจากโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบนักเรียนนอกเขตจำนวนมาก

(รณว.ศึกษาธิการ : มุอบ สพฐ.ทบทวนหลักเกณฑ์ กติกา
และกระบวนการทั้งหมดอย่างเป็นระบบ
พร้อมทั้งประกาศให้ทราบและถือปฏิบัติอย่างต่อเนื่องด้วย)

- หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ควรปรับหลักสูตรให้นักเรียนได้เรียนในกลุ่มสาระที่มีความจำเป็น
ตามแต่ละช่วงวัย ไม่ควรเรียนมากเกินไป

(รณว.ศึกษาธิการ :
ขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการกำลังปรับหลักสูตรควบคุมไปกับการดำเนินโ
ครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยจะตัดกลุ่มสาระที่ไม่จำเป็น
หรือที่เป็นไขมันออก แต่ยังคงเวลาเรียนในห้องเรียน 840
ชั่วโมงเช่นเดิม ซึ่งโรงเรียนที่เขารวมโครงการทั้ง 3,800
แห่งจะเรียนเฉพาะวิชาที่มีความจำเป็นเท่านั้น
อย่างไรก็ตามจะได้มีการหารือเรื่องตัวชี้วัดต่างๆ
กับคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร
รวมทั้งเรื่องหนังสือเรียนและแบบเรียนที่จะต้องสอดคล้องกับหลักสูตร
ที่จะปรับปรุงใหม่ด้วย)

ที่มา กระทรวงศึกษาธิการ วันที่ 20 ตุลาคม 2558